

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjižaru Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznaniła se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

"Poduk v gospodarstvu bogati deželo."

Štv. 25.

V Mariboru 18. junija 1868.

Tečaj II.

Vabilo na naročbo.

Drugo polletje našega drugega tečaja se bliža, "Sloven-
ski Gospodar" vabi na naročbo. Pri tej priložnosti naj spomni
svoje čitatelje, kaj mu je namemba, kaj imajo od njega pri-
čakovati, da se tim leže naročijo ne le vsi dosedanjí čitatelji,
ampak tudi svoje sosede in prijatelje nagovarjajo: "Evo so-
se, brate! naroči ta list, to ti ponuja".

Cilj našemu delovanju.

je v kratkem izrečen, da hočemo k napredku pripomagati
narodu slovenskemu, posebno pa slovenskim gospodarjem.
Napredek pa stavimo v delo in učenje. Pred seboj imamo
v mislih zlato blagostanja, časti, svobode narodne ravnop-
ravnosti. Med rokami pa imamo železno dobo siromaštva,
narodnega zaostanka, ponižanja, borbe za ravnopravnost.

Bomoli se izkopali do boljšega kako? Bomo se, in iz-
kopali se bomo z delom in učenjem.

V praci a vedeni

Je naše spaseni

je geslo Českega naroda. Pod tim geslom se je Česki narod
vzbudil, prerodil in, kakor se kaže, reši svojo narodnost in
državno pravo svoje.

Delo in učenje

Je naše rešenje

naj je tudi naše geslo. Da slovenski gospodar z naj menjšim
delom dobi naj večí dobiček, se mora v sedajni dobi, v dobi
železnice in brzjava učiti, mnogo učiti, skušnje drugih sam
poskušati, da si stan poboljša, da pride naprej. Učit pa se
ne bode hodil v šolo, ampak kupi si časnikov, ki so odrast-
lemu človeku primerna in potrebna šola.

Zato obeča "Slov. Gosp." prinašati kakor do zdaj iz
naj boljših gospodarskih časnikov naj novejšo poduko in ravno
tako naših domanjih gospodarjev naj koristnejše skušnje za
polje in gozde, za hlev, gnoj, živino, za sadjerejo, bučelarstvo,
vinorejo, in to z ozirom na naše kraje. "Slov. Gosp." želi
posebno mlajše gospodarje bolj in bolj vzbuditi k umnemu
obdelovanju zemlje, k marljivemu nesajenju sadonosnega
drevja, k skrbnejšemu gojenju bučel. Naj se mu zato odpi-
rajo pogosto dveri, naj potuje vsaj na Štírskem v vsako srenjo
in v srenji od hiše do hiše, da se povzdigne naših sloven-
skih kmetov blagostanje, da se diči jih snažen hram in ru-
meno polje in snažna živina, polni roji in bogate kleti in
pivnice.

Premožnost človeku sicer ni prva reč al važna je, ona
odpira pote k drugim prednostim. Da si je načelo krivo:
"človek velja kolikor plača", vendar ves svet v nje veruje.
"Slovenski Gospodar" tedaj hoče ostati sredstvo za slovenske
gospodarje na Štírskem in se bode prizadeval, da se go-
spodarji v medsebojno podporo družijo in združijo.

Morda vendar s časom pridemo do gospodarskega društva
na slovenskem Štírskem, naj si bo samostalno ali drugim
slovenskim deželam pridruženo, vsaj nam ga je treba.

Razven gospodarskih reči bo pa "Sl. Gosp." prinašal tudi
obrtnijske, kupčijske in vse druge reči, ki našega gospodarja
zanimajo. Veliko politiko in razvijanje političnih vprašanj
prepustivši izvrstnemu v ta namen stvarjenemu "Slovenskemu
Narodu", kojega izrečen program odobravamo, bo vendar
imel "Slov. Gosp." vse odlične politične vesti, ki vtegnejo
slovenskemu gospodarju služiti, tudi lahko umeven poduk
tekočih prašanj. Kajti sedanji čas se vsakdor s politiko

bavi, učen neučen, bogat siromak, politike tudi ne treba po-
sebej učiti se, kakor se mora učiti šivar šivati in orglar or-
glati, ampak politikuje lahko vsak, kdor zna pravilno misliti
in računati. Tudi kmet lahko politikuje in sodi o državnem
stanju, dolgih in zvezah.

Česki kmeti in delavci so nedavno na gori Ripu do
20.000 ljudi zbrani pred vsem svetom izrekli svoje mnenje,
da nočejo imeti davka na premoženje, da hočejo ostati Čehi
v stari koroni Česki, da želijo imeti koronanega kralja.

Ustava take tabore ali zbore dovoljuje, tedaj se jih
imamo tudi mi Slovenci poslužiti, da izrečemo svoje želje
zarad novih davkov, zarad pomnoženja slovenskih poslancev,
zarad naprave namestniškega odseka za Slovence na Štír-
skem, zarad slovenskih uradnij.

Napraviti si moramo tudi politične družbe, delavniške in
kmečke posojilnice, da se domači delavci in kmeti podpi-
rajo v stiski, složiti male srenje v večje, napraviti in množiti
farne knjižnice, s kratka dela je mnogo naprej iti Slovenci
moramo, kajti nazaj iti nečemo.

Vse to se ne izvrši en den, treba je daljšega časa, truda,
žrtv, nka, da se naš slovenski narod prerodi v gmotnem in
duševnem bitku, da zajezi napredku svojemu škodljive na-
vale da postane svoj gospodar na svoji zemlji.

Na vse tako in enako delo in učenje bo "Slov. Gosp."
vabil spominjal s prijazno in krepko besedo.

Božja pomoč in podpora slovenskega naroda.

Vredništvo.

Srbski knjez Mihael Obrenović je umorjen.

Ko se je 10. t. m. ob petih popoldne vladajoči Srbski
knjez Mihael po vrtu v Popšidarju sprehajal, dojdejo proti
njemu trije oboroženi moží in ga prijazno pozdravijo, ko je
vendar knjez dalje šel, ga vstrelí eden od zada v glavo in
ko je na to pal, še ga posekajo tako zlo v handžari, da je
taki umrl. Ž njim se je tudi sprehajala jegova tetka Anka
Konstantinovič-eva, ktero so tudi vmorili; jegova sestrična
Katrinka, ktera je samo slabo ranjena, zraven še je tudi bil
knjezov adjutant stotnik Garašanin, ki je bil tako zlo
ranjen, da so mu morali roko odrezati, in knjezov služ-
bnik ki je tudi ranjen. Vmoričevci, ktere še so tisti dan
vse vlovili, so bili: Radovanović iz Šabaca, Bogič in
Atanacković iz Požarovca.

Srbski prestol je tedaj brez vladarja in hikor še
ne more določno reči, kdo ga bode nastopil. Podedovanje
prestola na Srbskem ni navadno in če bi tudi bilo, knjez
Mihael nima otrokov; rajni knjez je sicer svojega 16 let sta-
rega stričiča Milana Obrenoviča, ki je v Parizu v šoli
v svoji oporoki za svojega naslednika zaznamoval, ktero raz-
glašenje je pri vojaštvu in ljudstvu sploh z veseljem prieto;
gotovo pa se bo za prestol tudi potegoval Aleksander
Karageorgevič, dalje morebiti tudi Rumunski knjez Karol
(Hohenzoller) in ravno tako tudi Črnogorski knjez Nikolaj.
Zmešnjava more biti tedaj na Srbskem zadosti velika in Bog
ve, kako se bode v vezdajnem času ta stvar poravnala! —
Začasno vladino namestništvo se je vendar taki napravilo in
so na čelu: predsednik državnega sveta Ivan Marinović,
minister pravde Rojko Lešjanin in predsednik kazenske
sodnije, Juri Petrovič, to začasno vladino namestništvo

je razposlalo ukaz, po katerem mora 6 tednov cela knježevina žalovati in ostane v stanu vojske. 150.000 vojakov je oboroženih in na nogah. Ukaz zapoveda dalje uradnikom in ljudstvu, da se morajo držati dozrajne postave. Skupščina se mora sniti 2. julija in 21. julija se bode volil prihodnji vladar. — Zadnji knjez je bil ljubljn od naroda, on je Srbijo vredil in jo je očistil od Turkov in vendar so se našli hudodelniki ki so mu vzeli plemenito življenje! — Mihael je bil prvi rodoljub Srbski, on je stopal temeljno naprej in je pokazal, ko dozda noben vladar, da je bil vreden prestola srbskega. Zguba je strašna za celo Jugoslovanstvo, ker knjez je bil navdušen za to misel, da se osvobodijo brati v Turški in zdaj v naj važnejšem času je pal, nedolžna žrtva! V Srbe pa stavimo popolno zaupanje, da se bodo vsikdar vredne izkazali svojih slavnih prednikov.

Svečanost pokladanja temeljnega kamena českemu gledišču v Pragi.

(Konec.)

Predzadnji oddelek so činili zastopniki mestjanske resurze, bralnega-obrtniškega društva in mnogih drugih društev in dobrovolci glediščnih iger. — V zadnjem oddelku prevoda je šlo 60 družeb s svojimi bandami in banderi, društvo delavcev „Oul“ in delavci iz dežele, pred kterimi je šla banda skupščine rudarjev iz Kladna s svojim banderom; za njo pa neprevidljiva množina raznih banderij, izmed kterih samo nekatere omenimo. Mnoge banderije so bile v bogati narodni obleki. Posebno se je dopadla banderija Kraljevičnega mesta; jezdec te banderije so imeli črno-žamatne ozke jopiče z gostimi srebrnimi gombi okol pleč, pa ogrneno lahko čamaro, kakor, nosijo Ogri ogrneno atilo.

Po tem, ko je bilo že vse v redu se je začelo podpisovati vstanovitno pismo, dokler je to trajalo so vse nasoočevske družbe pevale slovesnostno pesem, katero jo je za to svečanost zložil kapelni mojster Šebor; ta pesem se je pevala tako dolgo, dokler pismo ni bilo podpisano, v bakreno škatico djano in v votlino temeljnega kamena vloženo. V škatici se nahaja zvun imenovanega pisma različni srebrni, bakreni in papirnati denar in celo jedna zlo raztrgana desetica; košček od one kamene klopi, na kateri je Hus v ječi v Konstanu počival in košček morda od stene one sobice, v kateri je svoje zadnje dni preživel. Vse to se nahaja v einasti zunaj bakreni škatici, ktera je hermetrično zadelana se spustila po črleno-belih svilnih trakih v votlino temeljnega kamena. Ko se je to storilo je govoril svoj globoko segajoči navdušljivi slovesni govor g. dr. Sladkovsky in je bil večkrat s živim „Slava“ klicem pretrgan.

Po slovesnem govoru se je začelo s kladvom na kamen trkati in sicer po redu, ki ga je odločil odbor slovesnosti.

Naj prej je vdaril oče Palacky in rekel: „V imenu Českega in Moravskega naroda“. Ko se je tudi to dovršilo je vse ljudstvo vstalo, se odkrilo in je začelo pevati česko narodno slovesno pesem. Ko je ta bila končana je bil odhod.

Popoldne so se zbrali Pražani in mnogi gosti k narodni veselici v Belvederu. Konec prvega slovesnega dana je činila lepa glediščina igra v gledišču v Novem mestu.

Konec celi svečanosti pokladanja temeljnega kamena českemu gledišču je činil drugi dan veliki banket v sofinji dvorani, k kteremu je došlo više 400 gostov. Da pa se je tudi celi slovanski svet prav obilno in navdušeno te, velike svečanosti vdeležil kaže naj bolj to, da je zbor svečanosti on dan prijel više 200 telegramov iz vsega slovanskega sveta. Da pa je ta svečanost tudi zlo v oči zbadala vsem nasprotnikom Slovanov, kažejo naj bolj grdi napadi njihovih nesramnih časnikov proti česki svečanosti. Take grdobne vendar ne vzamejo svetlobe temu lepemu dnevu česke zgodovine.

T.

Gospodarske stvari.

Mačka v vreči (žaklju), vaga pri hiši.

(Konec.)

Še bolje izurjen, kakor kupec, seno kupuje, pa je mesar in živinotržec, ki vole, krave, svinje, teleta itd. kupuje. In

vendar zanemarja gospodar pri prodaji teh živali tudi pri takih, ktere bi se celo lahko z vsako vago s kembelnom (Schnellwage) zvagale, določiti jih vrednost po teži, ker ali nima vage pri hiši, ali pa noče sčesda mesarja, pekarja, ali krčmarja za njo prositi. Rajši proda tele ali svinjo po okomeri kakor „mačko v vreči“ in tako se naj večkrat primeri, da dobi samo 80—90 funtov plačanih mesto 100, ktere bi morebiti žival vagala. Mesar pa kupi zavezano vrečo le samo tedaj, kedar gotovo ve, — na to se smeš zanesti — da kupi mesto mačke naj manj ovce v vreči.

Naj gotovejši in pravičnejši kup in prodaja takih stvari ostane zmirom ona, ktera se ravna po teži; celo pri prodaji zrnja bi morala le samo teža cenno odločiti, ker jeden vagan pšenice, ki 90 funtov vaga, je gotovo več vreden, kakor on, ki vaga samo 80 funtov.

Zatoraj bi moral imeti vsak dober gospodar vago pri hiši in bi moral vse vagati, kar se namreč vagati da, kar proda ali kupi če to stori se mu gotovo ne bo nikdar primerilo da bi kupil ali prodal „mačko v vreči“; ker, „kar vaga to ima“ pravi stari pregovor in pri tem se ne more zgoditi krivica niti kupcu, niti prodavcu. Če ti zato nekoliko poglavi hodi in si misliš, da ti mlinar premalo moka dava, zvagaj zrnje in kedar iz mlina dobiš moko zvagaj tudi njo in tako se boš celo lahko prepričal ali je mlinar pošten ali ne. —

Če si kupil funt mesa in misliš, da si dobil samo $\frac{3}{4}$ funta, vzemi vago in se prepričaj o teži; če si kupiš sveč, kterih 10 bi moralo funt težiti, ti pa si morebiti misliš, da si dobil take, kterih gre 12 na funt, vzemi vago in se boš taki prepričal, kako sestvar ima; če še kupiš moke in misliš, da si dobil premalo, ker je posoda, v kateri se ti je moka merila, vaga celo rahlo z moko napolnjena, kupi si prihodnjič moko na vago, ker, „kar vaga, to ima“, ne pa vsikdar to, kar meri.

Res je, da se ne more vse tak lahko vagati kakor funt sveč; prase, tele, vol, krava se ne more v vagino skledo deti in zvagati, in vaganje teh živali je že po sebi za marsikterega težavno. Občuten človek poprek že s težkim srcem gleda, če se nevsmljeno s živalimi ravna posebno s teleti ali s svinjami, ki se prej, ko se na vago spravijo, morajo na tla vrči, in sicer večkrat tako, da jim vse kosti pokajo, na to se jim poklekne nevsmljeno na vrat, da se skorej zadušijo in jim oči iz glave silijo in revčekom jezik za jeden pedenj iz goba izleze, in še le zdaj se jim noge svežejo in se na pol mrtve na vago obesijo. — Da je tako mrsko ravnanje za živali res velika muka, kaže naj bolj to, da na ta način vagane in spet na tla spuščene niti stati ne morejo.

Če ravno pa je vezanje živali, zatoraj, da bi se lože vagele, res prava sirovost, vendar tudi ni potrebno, da bi se morale zatoraj kupiti ali prodati ko „mačka v vreči“, ker še se nahajajo drugi celo prosti načini in pomočki, po kterih se te živali celo lahko, na vagi na steder (Schnellwage) zvagajo, brez da bi potrebno bilo jim noge zvezati, da jim žnora v kožo reže, in brez da bi potrebno bilo je slabo končki na vago vesiti.

Prost in izvrsten pomoček, po kterem se manjše živali, kot teleta, svinje, ovce, koze itd. celo lahko vagajo, je tako imenovani trak za vaganje, ki se že v spodnji Avstriji po sejmi in pri hišah dalje rabi in ki še pri nas ni poznan. Cela priprava je tako prosta, da ti bo taki zadosti jasna, če samo na poleg stoječo podobo pogledaš.

Doljni del (a a) tega traka za vaganje, na kterem telo živali leži, je napravljen iz precej širokega oramnika (gurte), gornji del pa (b b) iz prostega vožinea (strik). (c) pa je kavkelj vagin.

Taki trak za vaganje si lahko vsak sam napravi in velja samo neke krajezarje, navadna vaga na steder velja tudi samo neke goldinarje in vse to se gospodarju spet bogato izplati taki prvo leto.

Na ta način vagane živali se ne mučijo in so pri vaganju celo mirne.

Vago v hišo tedaj, gospodarji, da ne boste dalje več prodavali ali kupovali „mačke v vreči“. —

